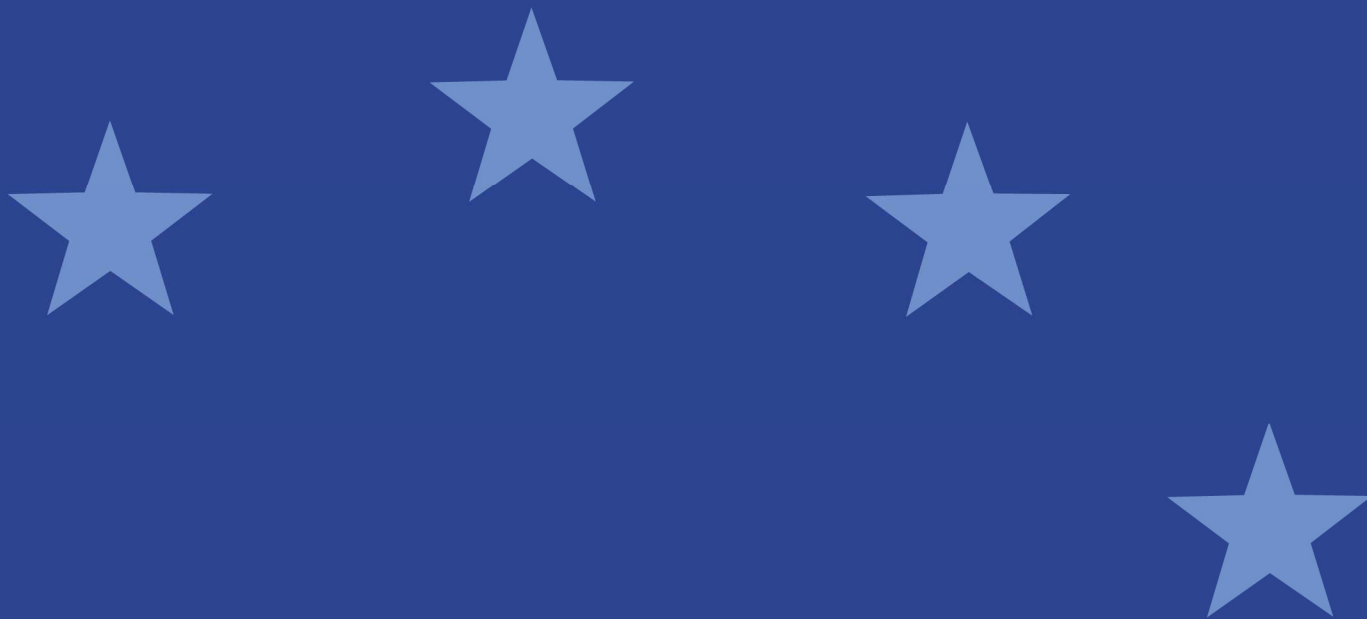

European Securities and
Markets Authority

Obecné pokyny

Obecné pokyny k určitým aspektům požadavků směrnice MiFID ohledně vhodnosti

Obsah

I.	Oblast působnosti	3
II.	Definice	3
III.	Účel	4
IV.	Plnění předpisů a oznamovací povinnost	4
V.	Obecné pokyny k určitým aspektům požadavků směrnice MiFID ohledně vhodnosti	4
V.I	Informace pro zákazníky o posouzení vhodnosti	4
V.II	Opatření nezbytná pro porozumění zákazníkům a investicím	5
V.III	Kvalifikace zaměstnanců obchodníků s cennými papíry	7
V.IV	Rozsah informací, které je třeba shromáždit od zákazníků (proporcionality)	7
V.V	Spolehlivost informací o zákazníkovi	10
V.VI	Aktualizace informací o zákaznících	11
V.VII	Informace o zákaznících, pokud jde o právnické osoby nebo skupiny osob	12
V.VIII	Opatření nezbytná k zajištění vhodnosti investice	13
V.IX	Vedení záznamů	14

I. Oblast působnosti

Kdo?

1. Tyto obecné pokyny platí pro obchodníky s cennými papíry (definované v čl. 4 odst. 1 bodu 1 směrnice MiFID), včetně úvěrových institucí, které poskytují investiční služby, a správcovských společností SKIPCP¹, a příslušné orgány dohledu.

Co?

2. Tyto obecné pokyny se uplatňují při poskytování následujících investičních služeb uvedených v oddíle A přílohy I směrnice o trzích finančních nástrojů (dále jen „MiFID“):
 - a) investiční poradenství;
 - b) obhospodařování majetku zákazníka.
3. Ačkoli se tyto obecné pokyny zabývají zejména situacemi, kdy jsou služby poskytovány neprofesionálním zákazníkům, měly by být rovněž považovány za použitelné, pokud jsou služby poskytovány profesionálním zákazníkům (čl. 19 odst. 4 směrnice MiFID nerozlišuje mezi neprofesionálními a profesionálními zákazníky).

Kdy?

4. Tyto obecné pokyny se použijí po uplynutí 60 kalendářních dnů od data požadavku na podání zprávy uvedeného v bodě 11.

II. Definice

5. Není-li stanoveno jinak, výrazy používané ve směrnici o trzích finančních nástrojů a v prováděcí směrnici MiFID mají stejný význam i v těchto obecných pokynech. Kromě toho se uplatňují následující definice:

*Směrnice o trzích
finančních nástrojů
(MiFID)*

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS, ve znění pozdějších předpisů.

*Prováděcí směrnice
MiFID*

Směrnice Komise 2006/73/ES ze dne 10. srpna 2006, kterou se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES, pokud jde o organizační požadavky a provozní podmínky investičních podniků a o vymezení pojmů pro účely zmíněné směrnice.

¹ Tyto obecné pokyny platí pro správcovské společnosti SKIPCP pouze tehdy, když tyto společnosti poskytují investiční služby individuálního obhospodařování majetku zákazníka nebo investičního poradenství (ve smyslu čl. 6 odst. 3 písm. a) a b) směrnice o SKIPCP).

6. Obecné pokyny neuvádějí absolutní povinnosti. Z tohoto důvodu se často používá výraz „měl by“ a od něho odvozené tvary. Slova „musí“ nebo „jsou povinny“ (a jejich další tvary) se používají při popisu požadavků směrnice MiFID.

III. Účel

7. Účelem těchto obecných pokynů je vyjasnit uplatňování určitých aspektů požadavků směrnice MiFID ohledně vhodnosti s cílem zajistit společné, jednotné a důsledné uplatňování čl. 19 odst. 4 směrnice MiFID a článků 35 a 37 prováděcí směrnice MiFID.
8. ESMA očekává, že tyto obecné pokyny podpoří větší sblížení výkladu požadavků směrnice MiFID ohledně vhodnosti a přístupů v oblasti dohledu nad těmito požadavky tím, že zdůrazní řadu důležitých otázek, čímž posílí hodnotu stávajících standardů. ESMA bude pomáhat obchodníkům, aby jejich činnosti byly v souladu právní regulací, v návaznosti na to ESMA očekává, že dojde k odpovídajícímu posílení ochrany investorů.

IV. Plnění předpisů a oznamovací povinnost

Status obecných pokynů

9. Tento dokument obsahuje obecné pokyny vydané podle článku 16 nařízení o zřízení ESMA². V souladu s čl. 16 odst. 3 nařízení o zřízení ESMA příslušné orgány dohledu a účastníci finančního trhu vynaloží veškeré úsilí, aby se řídili obecnými pokyny.
10. Příslušné orgány dohledu, na které se obecné pokyny uplatňují, by měly zajistit soulad s nimi tak, že je začlení do svých postupů dohledu, a to i tehdy, pokud jsou konkrétní pokyny určeny primárně účastníkům finančního trhu.

Požadavky na podávání zpráv

11. Příslušné orgány dohledu, na které se tyto obecné pokyny uplatňují, musí ESMA oznámit, zda se obecnými pokyny řídí nebo hodlají řídit, a musí uvést všechny důvody, proč se jimi neřídí. Příslušné orgány o tom musí ESMA informovat do dvou měsíců od zveřejnění překladů ESMA zasláním zprávy na e-mailovou adresu suitability.387@esma.europa.eu. Nebude-li odpověď poskytnuta v této lhůtě, bude se předpokládat, že se příslušné orgány obecnými pokyny neřídí. Šablona pro oznámení je k dispozici na internetových stránkách ESMA.
12. Účastníci finančního trhu nejsou povinni hlásit, zda se těmito obecnými pokyny řídí.

V. Obecné pokyny k určitým aspektům požadavků směrnice MiFID ohledně vhodnosti

V.I Informace pro zákazníky o posouzení vhodnosti

Příslušné právní předpisy: čl. 19 odst. 1 a 3 směrnice MiFID.

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1095/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/77/ES.

Obecný pokyn č. 1

13. Obchodníci s cennými papíry by měli informovat zákazníky jasným a jednoduchým způsobem, že důvodem pro posouzení vhodnosti je umožnit obchodníkovi jednat v nejlepším zájmu zákazníka. Obchodníci s cennými papíry by nikdy neměli způsobit nejednoznačnost či nejasnost ohledně svých vlastních povinností v procesu posuzování.

Podpůrné obecné pokyny

14. Informace o službě investiční poradenství a obhospodařování majetku zákazníka by měla obsahovat informaci o posuzování vhodnosti. „Posouzení vhodnosti“ by se mělo chápat jako celý proces sběru informací o zákazníkovi a následné posouzení vhodnosti příslušného investičního nástroje pro daného zákazníka.
15. Pro odstranění pochybností se obchodníci upozorňují, že posuzování vhodnosti není omezeno na doporučení ke koupi určitého investičního nástroje. Každé doporučení musí být vhodné bez ohledu na to, zda se jedná například o doporučení koupit nástroj, ponechat si ho nebo ho prodat³. Informace o posouzení vhodnosti by měly zákazníkům pomoci pochopit účel požadavků a měly by je vybízet k poskytnutí přesných a dostatečných informací o jejich znalostech, zkušenostech, finančním zázemí a investičních cílech. Obchodníci s cennými papíry by měli zákazníkovi zdůraznit, že je důležité shromáždit úplné a přesné informace, aby mu obchodník mohl doporučit vhodné produkty či služby. Je na obchodnících, aby rozhodli, jak budou své zákazníky informovat o posuzování vhodnosti, a takovou informaci lze poskytnout ve standardizované formě. Použitá forma by však měla umožnit následné kontroly toho, zda byla tato informace poskytnuta.
16. Obchodníci s cennými papíry by měli podniknout kroky k zajištění toho, aby zákazník porozuměl pojmu investiční riziko, jakož i vztahu mezi rizikem a návratností investic. Aby zákazník mohl porozumět investičním rizikům, měli by obchodníci zvážit používání indikativních, srozumitelných příkladů popisujících výši ztrát, které mohou vzniknout v závislosti na míře podstoupeného rizika, a měli by posoudit reakci zákazníka na takové scénáře. Zákazník by měl být informován, že účelem takových příkladů a vyhodnocení jeho reakce na ně je pomoci určit postoj zákazníka k riziku (jeho rizikový profil), a tudíž i typy investičních nástrojů (a s nimi spojená rizika), které jsou vhodné.
17. Za posuzování vhodnosti je odpovědný obchodník s cennými papíry. Obchodníci by se měli vyvarovat konstatování nebo vyvolání dojmu, že o vhodnosti investice rozhoduje zákazník nebo že je to zákazník, kdo zjišťuje, které investiční nástroje vyhovují jeho vlastnímu rizikovému profilu. Například obchodníci by neměli zákazníkovi naznačovat, že určitý investiční nástroj je nástroj, který si zákazník vybral jako vhodný, nebo od něho požadovat, aby potvrdil, že určitý nástroj nebo určitá služba jsou vhodné.

V.II Opatření nezbytná pro porozumění zákazníkům a investicím

Příslušné právní předpisy: čl. 13 odst. 2 a čl. 19 odst. 4 směrnice MiFID a čl. 35 odst. 1 a článek 37 prováděcí směrnice MiFID

³ Viz oddíl IV CESR, Pochopení definice poradenství podle směrnice MiFID, otázky a odpovědi, 19. dubna 2010, CESR/10–293.

Obecný pokyn č. 2

18. Obchodníci s cennými papíry musí zavést vhodné strategie a postupy, které jim umožní porozumět základním faktům o jejich zákaznících a povaze investičních nástrojů, které jsou pro tyto zákazníky k dispozici⁴.

Podpůrné obecné pokyny

19. Obchodníci s cennými papíry jsou povinni vypracovat, zavést a udržovat veškeré strategie a postupy (včetně vhodných nástrojů), které jsou nezbytné pro to, aby těmto zásadní faktům a povaze investičních nástrojů dokázali porozumět⁵.
20. Obchodníci musí zavést strategie a postupy, které jim umožní zajistit sběr a vyhodnocení všech informací nezbytných k posouzení vhodnosti u každého zákazníka. Obchodníci by například mohli používat dotazníky, které vyplnili jejich zákazníci nebo které byly vyplněny během jednání s nimi.
21. Mezi informace potřebné k posouzení vhodnosti patří různé prvky, které mohou mít vliv například na finanční zázemí nebo investiční cíle zákazníka.
22. K příkladům takových prvků patří:
 - a) rodinný stav klienta (zejména právní způsobilost zákazníka disponovat s majetkem, který může vlastnit také jeho partner/partnerka);
 - b) rodinná situace (vývoj rodinné situace zákazníka může mít dopad na jeho finanční zázemí, např. narození dítěte nebo dítě se nachází ve věku obvyklém pro nástup na vysokou školu);
 - c) situace v zaměstnání (skutečnost, že zákazník přijde o práci nebo že půjde brzy do důchodu, může mít vliv na jeho finanční zázemí nebo jeho investiční cíle);
 - d) potřeba zajištění likvidity při určitých relevantních investicích.
23. Zejména věk zákazníka je obvykle důležitou informací, kterou by obchodníci měli zohlednit, aby mohli posoudit vhodnost investice. Při určování toho, jaké informace jsou nezbytné, by měli mít obchodníci na paměti, že jakákoli změna týkající se věku by mohla mít vliv na posouzení vhodnosti.
24. Obchodníci s cennými papíry by měli rovněž znát produkty, které nabízejí. To znamená, že obchodníci by měli zavést strategie a postupy, které budou navrženy tak, aby zajistily, že obchodníci budou doporučovat investice nebo investovat jménem svých zákazníků pouze tehdy, pokud obchodník porozumí povaze příslušného produktu nebo investičního nástroje.

⁴ Měly by být vedeny i přiměřené záznamy o posouzení vhodnosti, jak ukazuje obecný pokyn č. 9.

⁵ Čl. 13 odst. 2 směrnice MiFID.

V.III Kvalifikace zaměstnanců obchodníků s cennými papíry

Příslušné právní předpisy: čl. 5 odst. 1 písm. d) prováděcí směrnice MiFID.

Obecný pokyn č. 3

25. Obchodníci s cennými papíry jsou povinni zajistit, aby zaměstnanci zabývající se materiálními aspekty procesu vhodnosti měli přiměřenou úroveň vědomostí a odborných znalostí⁶.

Podpůrné obecné pokyny

26. Zaměstnanci musí pochopit úlohu, kterou hrají v procesu posuzování vhodnosti, a musí mít dovednosti, vědomosti a odborné znalosti, jaké jsou nezbytné ke splnění jejich povinností, a to včetně dostatečných vědomostí o příslušných právních požadavcích a postupech.
27. Zaměstnanci musí mít nezbytné dovednosti, aby byli schopni posoudit potřeby a poměry zákazníka. Musí mít rovněž dostatečné odborné znalosti o finančních trzích, aby rozuměli investičním nástrojům, které mají doporučovat (nebo kupovat v zastoupení zákazníka), a aby rozhodli, že vlastnosti daného nástroje odpovídají potřebám a poměrům zákazníka.
28. ESMA bere na vědomí, že některé členské státy požadují certifikaci zaměstnanců, kteří poskytují službu investiční poradenství a/nebo obhospodařování majetku zákazníka, nebo rovnocenné systémy, aby byla zajištěna řádná úroveň vědomostí a odborných znalostí zaměstnanců zabývajících se materiálními aspekty procesu vhodnosti.

V.IV Rozsah informací, které je třeba shromáždit od zákazníků (proporcionalita)

Příslušné právní předpisy: čl. 19 odst. 4 směrnice MiFID a články 35 a 37 prováděcí směrnice MiFID.

Obecný pokyn č. 4

29. Obchodník s cennými papíry by měl určit rozsah informací, které je třeba shromáždit od zákazníků s ohledem na všechny aspekty služby investiční poradenství nebo obhospodařování majetku zákazníka, mají-li být těmito zákazníkům poskytnuty.

Podpůrné obecné pokyny

30. Před poskytnutím služby investiční poradenství nebo obhospodařování majetku zákazníka budou obchodníci s cennými papíry muset vždy shromáždit „nezbytné informace“ o znalostech a zkušenostech zákazníka, jeho finančním zázemí a investičních cílech.
31. Rozsah shromážděných informací se může různit. Při určování toho, jaké informace jsou „nezbytné“ a relevantní, by obchodníci s cennými papíry měli v souvislosti s vědomostmi a zkušenostmi zákazníka, jeho finanční situací a investičními cíli zvážit:

⁶ Čl. 5 odst. 1 písm. d) prováděcí směrnice MiFID požaduje, aby všechny obchodníci s cennými papíry zaměstnávali pracovníky s takovými dovednostmi, vědomostmi a odbornými znalostmi, jaké jsou potřebné ke splnění přidělených povinností.

- a) typ investičního nástroje nebo transakce, které obchodník může doporučit nebo uzavřít (včetně složitosti a míry rizik);
 - b) povahu a rozsah služby, kterou obchodník může poskytovat;
 - c) povahu, potřeby a poměry zákazníka.
32. Ačkoli se rozsah shromažďovaných informací může různit, standard pro zajištění toho, aby doporučení nebo investice provedená jménem zákazníka byly pro něho vhodné, zůstane vždy stejný. Díky zásadě proporcionality ve směrnici MiFID mohou obchodníci shromáždit míru informací přiměřenou produktům a službám, které nabízejí nebo ohledně kterých zákazník výslovně požaduje poskytnutí služby investičního poradenství nebo obhospodařování majetku zákazníka. Tato zásada nedovoluje obchodníkům snížit povinnou míru ochrany vůči zákazníkům.
33. Například při zajišťování přístupu ke složitým⁷ nebo riskantním⁸ investičním nástrojům by obchodníci s cennými papíry měli pečlivě zvážit, zda potřebují shromáždit podrobnější informace o zákazníkovi, než by shromáždili, pokud by byly v sázce méně složité nebo méně riskantní nástroje. Obchodníci tak mohou posoudit zákaznickou schopnost pochopit a finančně unést rizika spojená s takovými nástroji⁹.
34. V případě nelikvidních investičních nástrojů¹⁰ budou „nezbytné informace“, které bude třeba shromáždit, zjevně zahrnovat informace o délce období, po které je zákazník připraven investici držet. Jelikož bude vždy nutné shromáždit informace o finančním zázemí zákazníka, rozsah informací, které je třeba shromáždit, může záviset na typu investičních nástrojů, které budou doporučeny nebo uzavřeny. Například u nelikvidních nebo riskantních investičních nástrojů mohou „nezbytné informace“, které bude třeba shromáždit, zahrnovat všechna následující fakta nezbytná pro zajištění toho, zda zákazníkovi jeho finanční zázemí umožňuje investovat do takových nástrojů nebo provést takovou investici v zastoupení:
- a) míra pravidelného příjmu zákazníka a jeho celkový příjem, ať už si příjem vydělává trvale nebo dočasně, a zdroj tohoto příjmu (například příjmy z pracovního poměru, důchod, příjem z investic, výnosy z pronájmu atd.);
 - b) majetek zákazníka, včetně likvidních aktiv, investic a nemovitostí, což by zahrnovalo finanční investice, osobní a investiční majetek, penzijní fondy a jakékoli peněžní vklady atd., které zákazník může mít. Tam, kde je to relevantní, by obchodník měl shromáždit i informace o případných podmínkách, předpokladech, přístupu, půjčkách, zárukách a dalších omezeních týkajících se výše uvedeného majetku, která mohou existovat;

⁷ Viz definice ve směrnici MiFID.

⁸ Je na každém obchodníkovi s cennými papíry, aby předem definoval míru rizik investičních nástrojů zahrnutých do jeho nabídky pro investory případně s přihlédnutím k možným obecným pokynům, které vydaly příslušné orgány dohledu vykonávající dohled nad obchodníkem.

⁹ V každém případě aby bylo zajištěno, že zákazníci budou chápat zajištění investičních rizik a potenciálních ztrát, které mohou nést, by obchodník měl, pokud možno, představit tato rizika jasným a srozumitelným způsobem, případně za pomoci názorných příkladů míry ztrát v případě, že výkonnost investice bude špatná. Vyhodnocení možnosti zákazníka nést ztráty může být provedeno za pomoci posouzení jeho schopnosti pokrýt ztrátu. Viz rovněž bod 16.

¹⁰ Je na každém obchodníkovi s cennými papíry, aby předem definoval, které z investičních nástrojů zahrnutých do jeho nabídky pro investory považuje za nelikvidní, případně s přihlédnutím k možným obecným pokynům, které vydaly příslušné orgány dohledu vykonávající dohled nad obchodníkem.

- c) pravidelné finanční závazky zákazníka, které by zahrnovaly finanční závazky, které zákazník uzavřel nebo plánuje uzavřít (debety zákazníka, celková výše jeho zadluženosti a další periodické závazky atd.).
35. Při určování toho, které informace budou shromážděny, by obchodníci s cennými papíry měli také brát v úvahu povahu služby, která má být poskytnuta. Z praktického hlediska to znamená:
- a) pokud má být poskytnuta služba investiční poradenství, obchodníci by měli shromáždit dostatečné informace, aby dokázali posoudit schopnost zákazníka porozumět rizikům a povaze každého z investičních nástrojů, jež má obchodník v úmyslu danému zákazníkovi doporučit;
 - b) má-li být poskytována služba obhospodařování majetku zákazníka, u níž investiční rozhodnutí činí obchodník v zastoupení zákazníka, může být úroveň vědomostí a zkušeností, které zákazník potřebuje s ohledem na všechny investiční nástroje, které mohou případně portfolio tvořit, méně podrobná než úroveň, jakou by zákazník měl mít, pokud má být poskytnuta služba investiční poradenství. Nicméně i v takových situacích by měl zákazník alespoň pochopit celková rizika portfolia a měl by obecně chápat rizika spojená s jednotlivými typy investičních nástrojů, které mají být zahrnuty do portfolia. Obchodníci by měli velmi jasně porozumět a znát investiční profil zákazníka.
36. Rozsah služby požadované zákazníkem může mít podobně vliv i na míru podrobnosti shromážděných o zákazníkovi. Obchodníci by například měli shromáždit více informací o zákaznících, kteří žádají o investiční poradenství pokrývající celé jejich finanční portfolio, než o zákaznících, kteří žádají konkrétní poradenství o tom, jak investovat danou peněžní částku představující relativně malou část jejich celkového portfolia.
37. Při určování, jaké informace je třeba shromáždit, by obchodník s cennými papíry měl vzít v úvahu také povahu zákazníka. Například podrobnější informace by bylo obvykle zapotřebí shromáždit u starších a potenciálně zranitelných zákazníků, kteří žádají o službu investičního poradenství poprvé. Pokud obchodník poskytuje službu investiční poradenství nebo obhospodařování majetku zákazníka profesionálnímu zákazníkovi (který byl jako takový správně klasifikován), je zpravidla oprávněn předpokládat, že zákazník má potřebnou úroveň zkušeností a znalostí, a není tudíž povinen získat informace o těchto záležitostech.
38. Podobně pokud investiční služba spočívá v poskytování investičního poradenství nebo obhospodařování majetku zákazníka „profesionálnímu zákazníkovi“ z definice¹¹, je obchodník oprávněn předpokládat, že zákazník dokáže finančně unést související investiční rizika v souladu se svými investičními cíli, a proto obchodník zpravidla není povinen získat informace o finanční situaci tohoto zákazníka. Takové informace by však měly být získány, pokud si to žádají investiční cíle zákazníka. Například pokud zákazník usiluje o zajištění rizika, obchodník bude muset mít podrobné informace o tomto riziku, aby byl schopen navrhnout efektivní zajišťovací nástroj.
39. Informace, které je třeba shromáždit, budou rovněž záviset na potřebách a poměrech daného zákazníka. Například obchodník bude pravděpodobně potřebovat podrobnější informace o finančním zázemí zákazníka, pokud investiční cíle zákazníka jsou vícečetné nebo dlouhodobé, než v případě, že zákazník usiluje o krátkodobou bezpečnou investici.

¹¹ V souladu s oddílem I přílohy II směrnice MiFID („Kategorie klientů považovaných za profesionální“).

40. Nezíská-li obchodník s cennými papíry dostatečné informace¹² pro to, aby poskytl službu investiční poradenství nebo obhospodařování majetku zákazníka vhodnou pro zákazníka, nesmí tomuto zákazníkovi takovou službu poskytnout¹³.

V.V Spolehlivost informací o zákazníkovi

Příslušné právní předpisy: čl. 19 odst. 4 směrnice MiFID a články 35 a 37 prováděcí směrnice MiFID.

Obecný pokyn č. 5

41. Obchodníci s cennými papíry by měli podniknout přiměřené kroky, aby zajistili, že informace shromážděné o zákazníkovi budou spolehlivé. Obchodníci by zejména:
- a) se neměli nepřiměřeně spoléhat na sebehodnocení zákazníků ve vztahu k jejich znalostem, zkušenostem a finančnímu zázemí;
 - b) měli zajistit, aby veškeré nástroje uplatňované v procesu posouzení vhodnosti byly náležitě navrženy (např. otázky nejsou formulovány způsobem, který zákazníka vede ke konkrétnímu typu investice); a
 - c) měli podniknout kroky k zajištění konzistentnosti informací o zákazníkovi.

Podpůrné obecné pokyny

42. Očekává se, že zákazníci poskytnou správné, aktuální a úplné informace nezbytné pro posouzení vhodnosti. Obchodníci s cennými papíry však musí podniknout přiměřené kroky, aby zkontrolovali spolehlivost informací shromážděných o zákaznících. Obchodníci nesou stále odpovědnost za zajištění toho, že budou mít vhodné informace, aby mohli provést posouzení vhodnosti. Obchodníci by měli například zvážit, zda nejsou v informacích, které poskytli jejich zákazníci, jakékoli zjevné nepřesnosti. Obchodníci budou muset zajistit, aby otázky, které pokládají svým zákazníkům, byly pravděpodobně pochopeny správně, a aby i jakákoli jiná metoda použitá ke sběru informací byla navržena takovým způsobem, aby s její pomocí byly získány informace potřebné pro posouzení vhodnosti.
43. Sebehodnocení by mělo být vyváжено objektivními kritérii. Například:
- a) namísto otázky, zda se zákazník cítí pro investici do určitých nástrojů dostatečně zkušený, by se obchodník mohl zákazníka dotázat, s jakými typy nástrojů je obeznámen;
 - b) namísto otázky, zda se zákazník domnívá, že má na investici dostatek finančních prostředků, by se obchodník mohl dotázat na faktické informace o finančním zázemí zákazníka;

¹² „Dostatečnými informacemi“ by se měly rozumět informace, které obchodníci musí shromáždit, aby splnily požadavky ohledně vhodnosti podle směrnice MiFID.

¹³ Viz čl. 35 odst. 5 prováděcí směrnice MiFID.

- c) namísto otázky, zda je zákazník srozuměn s tím, že na sebe vezme riziko, by se obchodník mohl dotázat, jakou výši ztráty za dané období by zákazník byl ochoten akceptovat, a to buď u jednotlivé investice, nebo u celého portfolia.
44. Pokud se obchodníci s cennými papíry spoléhají na nástroje, které zákazníci mají používat v rámci procesu posuzování vhodnosti (například on-line dotazníky nebo software pro vytvoření rizikového profilu), měli by zajistit, aby měli náležitě systémy a kontroly k tomu, aby zaručily, že nástroje budou účelné a že přinesou uspokojivé výsledky. Například software pro vytvoření rizikového profilu by mohl obsahovat určité kontroly logické konzistence v odpovědích zákazníků, aby mohly být zvýrazněny rozpor mezi jednotlivými nashromážděnými informacemi.
45. Obchodníci by rovněž měli podniknout přiměřené kroky ke zmírnění potenciálních rizik spojených s používáním takových nástrojů. Například potenciální rizika mohou vzniknout tam, kde zákazníci (z vlastního podnětu nebo na základě popudu ze strany zaměstnance, s nímž jednají) změni odpovědi, aby získali přístup k investičním nástrojům, které nemusí být pro ně vhodné.
46. Pro zajištění konzistentnosti informací o zákaznících by měli obchodníci s cennými papíry pohlížet na shromážděné informace jako na celek. Obchodníci by se měly mít na pozoru před jakýmkoli relevantními rozpor mezi jednotlivými nashromážděnými informacemi a měli by kontaktovat zákazníka, aby vyřešili jakékoli závažné potenciální nesrovnalosti nebo nepřesnosti. Jako příklad takových rozporů lze uvést zákazníky, kteří mají nedostatečné znalosti nebo zkušenosti ale agresivní postoj k rizikům nebo kteří mají obezřetný rizikový profil ale ambiciózní investiční cíle.

V.VI Aktualizace informací o zákaznících

Příslušné právní předpisy: čl. 37 odst. 3 prováděcí směrnice MiFID.

Obecný pokyn č. 6

47. Pokud je vztah obchodníka s cennými papíry se zákazníkem trvalý, měl by obchodník zavést náležité postupy pro udržování náležitých a aktualizovaných informací o zákazníkovi.

Podpůrné obecné pokyny

48. Při průběžném poskytování investičního poradenství nebo pokračující službě obhospodařování majetku zákazníka musí obchodníci s cennými papíry udržovat náležité a aktualizované informace o zákazníkovi, aby byli schopni provádět požadované posouzení vhodnosti. Podniky budou tudíž muset přijmout postupy definující:
- a) jaká část nashromážděných informací by měla být aktualizována a jak často;
 - b) jak by aktualizace měla probíhat a jaké kroky by obchodník měl podniknout, když obdrží další nebo aktualizované informace nebo když zákazník požadované informace neposkytne.
49. Četnost se může různit v závislosti například na rizikových profilech zákazníků: na základě informací shromážděných o zákazníkovi v souladu s požadavky k posuzování vhodnosti, bude obchodník často určovat investiční rizikový profil zákazníka, tj. jaký typ investičních služeb nebo investičních nástrojů může být pro něho obecně vhodný s přihlédnutím k jeho vědomostem a zkušenostem, finančnímu zázemí i a investičním cílům. Rizikovější profil bude pravděpodobně

vyžadovat častější aktualizace než méně rizikový profil. Proces aktualizace by mohly vyvolat i některé události; mohlo by tomu tak být například u zákazníků, kteří dosáhli důchodového věku.

50. Aktualizace by se mohla například provádět během pravidelných jednání se zákazníky nebo zasláním dotazníku pro aktualizaci zákazníků. K příslušným opatřením by mohla patřit změna profilu zákazníka na základě nashromážděných aktualizovaných informací.

V.VII Informace o zákaznících, pokud jde o právnické osoby nebo skupiny osob

Příslušné právní předpisy: čl. 4 odst. 1 bod 10 a čl. 19 odst. 4 směrnice MiFID.

Obecný pokyn č. 7

51. Pokud je zákazník právnickou osobou nebo skupinou dvou či více fyzických osob nebo pokud jedna či více fyzických osob jsou zastoupeny jinou fyzickou osobou, měl by obchodník s cennými papíry při určování, kdo by měl být podroben posouzení vhodnosti, nejprve vyjít z příslušného právního rámce.
52. Pokud právní rámec neposkytuje v tomto ohledu dostatečné informace, a zejména pokud nebyl jmenován žádný jediný zástupce (jako například u manželského páru), obchodník s cennými papíry by se měl na základě strategie, kterou předtím definoval, dohodnout s příslušnými osobami (zástupce právnické osoby, osoby náležející do skupiny nebo zastoupená fyzická osoba) na tom, kdo by měl být předmětem posouzení vhodnosti a jak bude toto posouzení provedeno v praxi, včetně toho, od koho by měly být informace o znalostech a zkušenostech, finančním zázemí a investičních cílech shromážděny. Obchodník s cennými papíry by měl provést záznam o takové dohodě.

Podpůrné obecné pokyny

53. Příloha II směrnice MiFID uvádí, že posouzení „odborných schopností, zkušeností a znalostí“ požadované pro malé subjekty, s nimiž by se mělo nakládat jako s profesionálními zákazníky, by se mělo provést u „osoby, která je oprávněna jménem nebo v zastoupení subjektu provádět transakce“. Analogicky by se tento přístup měl uplatňovat za účelem posouzení vhodnosti na případy, kdy je fyzická osoba zastoupena jinou fyzickou osobou a kdy má být pro účely posouzení vhodnosti zvážen malý subjekt. V těchto situacích by se za finanční zázemí a investiční cíle mělo považovat zázemí a cíle příslušného zákazníka (fyzická osoba, která je zastoupena, nebo malý subjekt), zatímco zkušenosti a vědomosti by měly být zkušenostmi a vědomostmi zástupce fyzické osoby nebo osoby oprávněné provádět transakce jménem nebo v zastoupení tohoto subjektu.
54. Obchodníci by měli stanovit strategii pro to, kdo by měl být podroben posouzení vhodnosti v případě právnické osoby nebo skupiny dvou či více fyzických osob, nebo pokud jiná fyzická osoba zastupuje jednu či více fyzických osob. Strategie obchodníka by měla stanovovat, že jsou brány v úvahu nejlepší zájmy všech dotčených osob a jejich potřeba ochrany.
55. Nedojde-li k dohodě a liší-li se finanční zázemí osob patřících do příslušné skupiny, obchodník by měl v tomto ohledu vzít v úvahu nejrelevantnější osobu (tj. osobu s nejhorší finanční situací). Stejně by se mělo postupovat při zvažování jejich investičních cílů (tj. osoba s nejkonzervativnějšími investičními cíli) nebo jejich zkušeností a vědomostí (tj. osoba oprávněná provádět transakce s nejmenšími zkušenostmi a vědomostmi).

56. V situacích, kdy dvě nebo více osob jsou oprávněny provádět transakce jménem skupiny společně (například v případě společných účtů), měl by profil zákazníka definovaný obchodníkem odrážet schopnost jednotlivých relevantních osob přijímat investiční rozhodnutí, jakož i případný vliv takových rozhodnutí na jejich individuální finanční zázemí a investiční cíle.

V.VIII Opatření nezbytná k zajištění vhodnosti investice

Příslušné právní předpisy: čl. 13 odst. 2 směrnice MiFID a článek 5 prováděcí směrnice MiFID.

Obecný pokyn č. 8

57. Aby zákazníkům byly poskytnuty vhodné investice, měli by obchodníci s cennými papíry zavést strategie a postupy zajišťující, že obchodníci budou důsledně brát v úvahu:
- veškeré dostupné informace o zákaznících, které budou pravděpodobně relevantní při posuzování vhodnosti investice, včetně současného portfolia investic zákazníka (a alokace aktiv v rámci daného portfolia);
 - veškeré zásadní charakteristiky investic zvažované v posouzení vhodnosti, včetně veškerých relevantních rizik a jakýchkoli přímých či nepřímých nákladů pro zákazníka¹⁴.

Podpůrné obecné pokyny

58. Obchodníci s cennými papíry, kteří se v procesu posouzení vhodnosti spoléhají na nástroje (např. modelová portfolia, software pro alokaci aktiv nebo nástroj pro vytvoření rizikového profilu u potenciálních investic), by měli mít vhodné systémy a kontroly, aby zajistili, že nástroje budou účelné a přinesou uspokojivé výsledky.
59. V tomto ohledu by tyto nástroje měly být navrženy tak, aby braly v úvahu veškeré příslušné specifčnosti každého zákazníka nebo investičního nástroje. Například nástroje, které klasifikují zákazníka nebo nástroje obecně, by účelné nebyly.
60. Obchodník s cennými papíry by měl zavést strategie a postupy, které mu umožní zajistit mimo jiné to, aby:
- služby investiční poradenství a obhospodařování majetku zákazníka poskytované zákazníkovi zohledňovaly náležitou míru diverzifikace rizik;
 - zákazník náležitě chápal vztah mezi rizikem a návratností, tj. chápal nezbytně nízkou výnosnost nerizikových aktiv, dopad časového horizontu u tohoto vztahu a dopad nákladů na jeho investice;
 - finanční zázemí zákazníka umožnilo financovat investice a zákazník mohl nést jakékoli možné ztráty vyplývající z investic;

¹⁴ Viz článek 33 prováděcí směrnice MiFID ohledně povinnosti informovat zákazníky o nákladech.

- d) jakékoli osobní doporučení nebo transakce uzavřená v průběhu poskytování služby investičního poradenství nebo správy portfolia, týká-li se nelikvidního produktu, brala v úvahu délku doby, po kterou je zákazník připraven investici držet; a aby
- e) se u jakýchkoli střetů zájmů předcházelo negativnímu dopadu na kvalitu posouzení vhodnosti.

V.IX Vedení záznamů

Příslušné právní předpisy: čl. 13 odst. 6 směrnice MiFID a čl. 5 odst. 1 písm. f) a článek 51 prováděcí směrnice MiFID.

Obecný pokyn č. 9

61. Obchodníci s cennými papíry by měli alespoň:

- a) udržovat vhodné systémy pro záznamy a jejich uchovávání, aby bylo zajištěno řádné a transparentní vedení záznamů ohledně posouzení vhodnosti, včetně jakéhokoli poskytovaného investičního poradenství a veškerých uskutečněných investic (a zrušených investic);
- b) zajistit, aby systémy vedení záznamů byly navrženy tak, aby umožnily odhalovat chyby v souvislosti s posouzením vhodnosti (například nevhodný prodej);
- c) zajistit, aby vedené záznamy byly dostupné příslušným osobám u obchodníka a příslušným orgánům dohledu;
- d) mít vhodné procesy ke zmírnění jakýchkoli nedostatků či omezení systémů vedení záznamů.

Podpůrné obecné pokyny

62. Systémy vedení záznamů přijaté obchodníky s cennými papíry musí být navrženy tak, aby obchodníkům umožnili zpětně sledovat, proč byla určitá investice uskutečněna. To by mohlo být důležité v případě sporu mezi zákazníkem a obchodníkem. Je to důležité i pro účely kontroly – například jakékoli chyby při vedení záznamů mohou zmařit posouzení kvality procesu vhodnosti u obchodníka ze strany příslušného orgánu dohledu a mohou snížit možnost, aby na základě informací, které má management obchodníka, byla identifikována rizika mis-sellingu.

63. Z tohoto důvodu je obchodník s cennými papíry povinen zaznamenat veškeré relevantní informace o posouzení vhodnosti, například informace o zákazníkovi (včetně využití těchto informací a jejich výkladu pro účely definování rizikového profilu zákazníka) a informace o investičních nástrojích, které byly zákazníkovi doporučeny nebo koupeny v zastoupení. Tyto záznamy by měly zahrnovat:

- a) jakékoli změny provedené obchodníkem v souvislosti s posouzením vhodnosti, zejména jakoukoli změnu investičního rizikového profilu zákazníka;
- b) typy investičních nástrojů, které danému profilu vyhovují, a odůvodnění takového posouzení, jakož i jakékoli změny a jejich příčiny.